Тема: Особливості первинного насінництва с.г. культур

1. Схеми первинних розсадників зернових
2. Схеми первинних розсадників зернобобових культур
3. Схеми первинних розсадників сіяних трав

1. Схеми первинних розсадників зернових

Головним завданням насінницької роботи є підтримання і збереження на заданому селекцією рівні всіх морфологічних та біологічних ознак, властивих конкретному сорту.

Вирішення цього завдання забезпечується здебільшого високим рівнем організації роботи в первинних ланках насінництва. Ці ланки включають такі основні розсадники: випробування 1-го року, випробування 2-го року, розмноження 1-го року, розмноження 2-го року.

Робота над створенням сорту не закінчується його районуванням, а триває доти, поки він використовується у виробництві. В сортах гібридного походження, особливо при прискореному їх створенні та впровадженні у виробництво, протягом певного періоду можливе розщеплення. Тому в процесі первинного насінництва не тільки видаляються нетипові для даного сорту форми, а й можуть бути відібрані нові — цінні в практичному відношенні. Такі форми навіть інколи стають родоначальниками нового сорту, кращого від вихідного.

Первинне насінництво є безпосереднім продовженням селекції; і початковою ланкою насінницької роботи.

Підтримка і збереження сортових якостей насінного матеріалу забезпечується в первинних ланках насінництва, головне завдання яких — вирощування високоякісного насіння для виробництва еліти.

Насіння еліти потрібно вирощувати із застосуванням спеціальних селекційно-насінницьких методів і прийомів. Воно повинно мати добрі виповненість, вирівняність, високу масу 1000 насінин, відповідати вимогам державних стандартів на сортові та посівні якості. Насіння еліти обов'язково повинної мати типові для сорту ознаки і властивості.

Первинне насінництво ведеться у відділах і лабораторіях первинного та елітного насінництва науково-дослідних установ, сільськогосподарських вузів і технікумів. За відділом закріплюється постійна земельна ділянка з однією або кількома насінницькими сівозмінами, а також відповідна матеріально-технічна база.

Відповідно до потреб на насіння еліти певного сорту і прийнятою схемою первинного насінництва складається робочий план для створення первинних ланок. До плану додаються розрахункові обсяги виробництва насіння в розсадниках, кількість відібраних родин і рослин.

Норми висівання і вихід насіння для кожної генерації визначають з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов, біологічних особливостей культури й сорту, способів висівання, технологічних способів догляду за посівами, досягнутого рівня урожайності тощо.

Поправкові коефіцієнти при визначенні кількості рослин і родин, що закладаються в розсадники випробування генерацій, встановлюються за можливим обсягом вибраковування. Так, при вибраковуванні 22 ' рослин поправковий коефіцієнт буде 1,2, а при 30—1,3 і т. д.

Одержані за моделлю результати збільшують відповідно до потрібних розмірів страхових фондів для кожної генерації. Для забезпечення стабільності роботи в усіх ланках первинного насінництва обов'язково створюється 100%-й страховий фонд насіння. Страхові фонди бажано створювати з насіння, вирощеного у сприятливі роки його формування. Площа посіву супереліти зумовлює обсяг робіт у первинному насінництві по певному сорту.

Методи і схеми відтворення еліти польових культур.

При виробництві еліти здійснюється комплекс селекційно-насінницьких заходів, спрямованих на збереження високої сортової чистоти або типовості насіння (у перехреснозапильних культур), підтримання всіх господарсько-біологічних властивостей та ознак сорту, заради яких він був районований. Комплекс способів у первинному насінництві повинен забезпечувати створення біологічно повноцінного, оздоровленого насіння з високими посівними та врожайними якостями. До комплексу цих способів входить добір кращі родоначальних рослин (найпродуктивніших, не уражених хвороба, ми, типових за морфологічними ознаками для сорту). В процес; первинного насінництва повинні створюватися оптимальні умови для розвитку рослин і формування насіння з високими врожайними якостями.

У розсадниках первинного насінництва обов'язковим є видалення нетипових низькопродуктивних, уражених хворобами рослин (негативний добір), проведення видових і сортових прополювань.

Добір родоначальних рослин у первинному насінництві проводять методами індивідуального і масового добору. Метод індивідуального добору дає можливість зберегти тип сорту, високу сортову чистоту шляхом добору окремих рослин з наступною 1-2-річною їх оцінкою за генераціями.

Виробництво насіння еліти самозапильних культур методом масового добору проводиться тільки за рекомендацією оригінатора сорту.

Самозапильні культури. При виробництві насіння еліти самозапильних зернових і зернобобових культур використовують, як правило, метод індивідуально-родинного добору з 1-2-річною оцінкою генерації відібраних вихідних (родоначальних) рослин. Масовий добір використовують за

рекомендацією оригінатора сорту при насінництві сортів, виведених цим методом, а також при прискореному розмноженні насіння перспективних і дефіцитних сортів.

Метод індивідуально-родинного добору дає можливість зберегти тип сорту добором найтиповіших, здорових і продуктивних рослин (суцвіть) з наступною їх перевіркою за генерацією. Цей метод при однорічній оцінці генерації не забезпечує створення насіння еліти 100%-ї сортової чистоти. Схема виробництва еліти методом індивідуально-родинного добору повинна включати такі основні ланки: розсадник випробування генерацій 1-го року, розсадник випробування генерацій 2-го року, розсадник розмноження 1-2-го року, супереліта, еліта.

Добір вихідних (родоначальних) елітних рослин є одним із головних моментів для закладання розсадника випробування генерацій 1-го року.

Після районування сорту, а з 1992 р. після включення його в державний реєстр сортів рослин України установа-оригінатор надсилає науково-дослідним установам і навчально-дослідним господарствам вузів, які займаються насінництвом цього сорту, рекомендації щодо методів ведення первинного насінництва і оригінальне насіння для закладання розсадника добору. Родоначальні рослини для закладання розсадника генерацій 1-го року відбирають у розрадниках розмноження, суперeліти або еліти.

При організації первинного насінництва сорту в 1-й рік використовують насіння установи-оригінатора.

При доборі керуються еталонним зразком елітної рослини, який поєднує комплекс морфологічних (апробаційних) ознак, імунність, продуктивність, спадково зумовлене варіювання елементів продуктивності під впливом середовища і характерний для сорту фенотип. У загущених посівах потенційні можливості рослин за продуктивністю виявляються здебільшого не повністю. В такому посіві в основному переважають 1-2-стеблові рослини зернових культур. Продуктивна кущистість в ярої пшениці 1,6-2,2, ячменю - 1,8-2,4.

Елітні рослини бажано відбирати в розсаднику з оптимальною площею живлення, встановленою експериментально. Сівбу в розсаднику добору проводять селекційними сівалками СКС-6-10, СКС-6А, СН-10Ц, СН-16 оригінальним насінням, насінням суперeліти, еліти, а також вирощеним у розсадниках розмноження, розрідженим способом. Це дає змогу в 2-3 рази підвищити насіннєву продуктивність відібраних рослин і в кілька разів - продуктивність праці при їх доборі.

У зернових колосових культур відбирають рослини, не уражені хворобами, з типовими для сорту ознаками колоса й зерна. Форма куща відібраних рослин повинна бути прямостоячою й компактною, без підгонів, з високою продуктивною кущистістю, вирівняним (одноярусним) розміщенням крупних і

добре озернених колосів. Відібрані рослини повинні мати товсті й міцні стебла, властиву для сорту висоту та характерні для сорту габітус і архітектоніку.

Кращі рослини (колосся, волоті) збирають з корінням, зв'язують у снопи, просушують. Перед обмолотом їх повторно оцінюють за комплексом морфологічних ознак і при потребі за біометричними показниками. Нетипові, уражені хворобами і низькопродуктивні рослини вибраковують. Кожну відібрану рослину (після вибракування гірших), колос, волоть індивідуально обмолочують на колосовій молотарці. Одержане з кожної рослини (суцвіття) зерно оцінюють за вирівняністю, виповненістю, крупністю, формою, кольором тощо.

Насіння з кожної рослини (суцвіття) зберігають окремо для висівання в росаднику випробування генерацій 1- го року.

Розсадник випробування 1-го року закладається насінням з усіх колосів або волотей (вівса) багатостеблових рослин, відібраних індивідуально. Насіння від кожної рослини висівається на окремих ділянках. Кількість висіяних генерацій, що залежить від замовлення на виробництво насіння еліти, розраховують згідно з моделлю, але не менше 300 по основних зернових культурах, а по гороху — до 450—500.

Розмір ділянки кожного генерації залежить від кількості насіння, вона може бути одно- або кількарядковою, 1-5 м завдовжки. Насіння висівають касетними або ручними сівалками.

Площа живлення рослин встановлюється залежно від культури і ґрунтово-кліматичної зони. Зернові культури найчастіше висівають широкорядним (30 см) і стрічковим способами з інтервалом між насінням у рядку 5 см. Іноді висівають необмолочені колоси. Для порівняння й оцінки через 20-30 генерацій висівають стандарт — насіння супереліти останнього випуску. Усі генерації і стандарти повинні бути однаковими за кількістю висіяного насіння, площею ділянки та площею живлення рослин. Розсадник випробування генерацій розміщують на вирівняній за рельєфом і родючістю ґрунту ділянці. Хороший агрофон і високоякісне виконання всіх робіт дають змогу виявити найпродуктивніші генерації.

Протягом вегетації генерацію оцінюють за комплексом господарсько-цінних ознак: вирівняністю рослин у межах родини, типовістю для окремого сорту, стійкістю проти вилягання, ураженістю хворобами. Генерації, що поступаються стандарту за цими показниками, вибраковують перед збиранням.

Рослини з ділянок збирають породинно, зв'язують у снопи, етикують, обмолочують індивідуально, оцінюють продуктивність (за масою зерна). Після очистки зерно оцінюють за формою, кольором, виповненістю тощо.

Кращі родини залишають для висівання в розсаднику випробування генерацій 2-го року. Загальний обсяг вибракування генерацій залежить від особливостей сорту, умов року, однак не перевищує 25-30%.

Розсадник випробування 2-го року призначений для подальших оцінки та добору більш продуктивних і вибракування гірших родин.

Кожну родину висівають на окремій ділянці 5—20 м завдовжки, 2-7 рядків завширшки, з міжряддям 15-60 см. Кількість висіяних родин розраховують згідно з моделлю, однак не менше 100. Насіння висівають сівалками точного висівання СКС-6-10, СР-1,35, СКС-6А, СН-10Ц повною нормою, прийнятою в цій зоні по кожному сорту. Стандарт (насіння супереліти) висівають через кожні двадцять генерацій.

Польові спостереження, облік і оцінку проводять за тією самою схемою, що й у розсаднику випробування генерацій 1-го року. Всі родини з відхиленнями від стандарту за морфологічними і господарсько-біологічними ознаками і властивостями видаляють з розсадника перед збиранням. Кращі родини, що залишилися після польового вибраковування, і стандарти збирають та обмолочують (кожну окремо). Після обмолочування, очищення і вибраковування за ознаками зерна і урожайністю насіння родини, що залишилися, об'єднують для висівання в розсаднику розмноження 1-го року.

Іноді в розсаднику випробування 2-го року по генетично вирівняних сортах після пильного польового обстеження і вибракування допускають збирання комбайном (об'єднано) всіх родин.

Загальний обсяг вибраковування родин з розсадника випробування генерацій 2-го року залежить від наявності уражень хворобами і нетипових для цього сорту форм за сортовими ознаками.

У зв'язку з прискоренням селекційного процесу і скороченням строків впровадження нових сортів у виробництво дворічне випробування генерацій сповільнює процес виробництва елітного насіння. У Миронівському інституті пшениці, Селекційно-генетичному інституті (Одеса), Українському інституті землеробства встановлено, що у сортів лінійного походження (генетично вирівняних) можна виключити розсадник випробування генерацій 2-го року, тобто проводити одноразову перевірку генерацій. Для сортів-популяцій, сортів гібридного походження потрібна більш ретельна і тривала перевірка генерацій, що відбираються для створення еліти.

Розсадник розмноження 1-го року засівають насінням кращих об'єднаних генерацій з розсадника випробування 2-го року або оригінальним насінням при організації насінництва нового сорту. Головним завданням цього розсадника є максимально швидке розмноження насіння при збереженні 100%-ї його сортової чистоти і високих урожайних якостей.

Посіви розсадника розмноження розміщують після кращих попередників, запобігаючи можливості видового й сортового засмічення падалицею попередника. Сіють як за оптимальною, так і за зниженою нормою висіву насіння широкорядним або суцільним способом. Через кожні 2-3 м залишають доріжки 0,4-0,5 м завширшки для проходів при прополюванні і негативного відбору. Протягом вегетації своєчасно проводять боротьбу з хворобами, шкідниками, бур'янами.

Чистосортність посіву встановлюють польовим інспектуванням. На цей посів складають «Акт інспектування насінницьких посівів». Після збирання насіння ретельно очищають, упаковують у нові мішки з етикетками всередині мішка і зовні. Вологість насіння не повинна перевищувати 14%. Залежно від потреби в насінні для виробництва супереліти та від коефіцієнта розмноження культури розсадник розмноження пересівають протягом 2-3 років насінням з цього самого розсадника.

2. Схеми первинних розсадників зернобобових культур

Базове насіння повинно бути вирощене з використанням спеціальних селекційно-насінницьких методів та засобів, мати добру виповненість, вирівняність, велику масу 1000 насінин, високу схожість, відповідати сортовим та посівним вимогам державних стандартів, мати типові для сорту ознаки та властивості. При вирощуванні базового насіння має бути забезпечене:

- підтримання усіх цінних господарсько-біологічних властивостей та ознак сорту, які послужили підставою для його реєстрації;
- збереження високої чистоти та типовості;
- одержання фізіологічно повноцінного насіння з високими посівними якостями та врожайними властивостями;
- оздоровлення насіння від хвороб;
- виконання планів виробництва і реалізації базового насіння та створення в необхідних обсягах страхових і перехідних фондів;
- щонайшвидше розмноження насіння нових сортів для прискорення сортозаміни.

При виробництві базового насіння зернобобових культур, як правило, застосовується метод індивідуально-родинного добору. Він передбачає такі основні заходи підтримання морфологічних особливостей та продуктивності сорту:

добір кращих, тобто найбільш продуктивних здорових і типових для сорту рослин у розсадниках;

- створення у процесі насінницької роботи оптимальних умов для рослин, з яких формується насіння з високими посівними якостями та врожайними властивостями;
- вилучення маловрожайних, нетипових, уражених хворобами та шкідниками рослин (потомств);
- проведення видових і сортових прополок, запобігання механічному та біологічному засміченню іншими сортами;
- ретельне очищення та сортування насіння з доведенням його до високих посівних кондицій.

Практично всі зернобобові культури є самозапильними. Перехресне запилення у них відбувається факультативно в більшій чи меншій мірі, залежно від особливостей рослин та погодних умов. Так, у бобів і чини посівної перехресне запилення досить істотне. Щоб запобігти можливому біологічному та механічному засміченню, ураженню хворобами та пошкодженню шкідниками, первинні ланки насінництва розміщують в окремій сівозміні з просторовою ізоляцією від селекційних посівів цієї культури.

Вихідний матеріал

Матеріалом для закладки первинних ланок можуть бути:

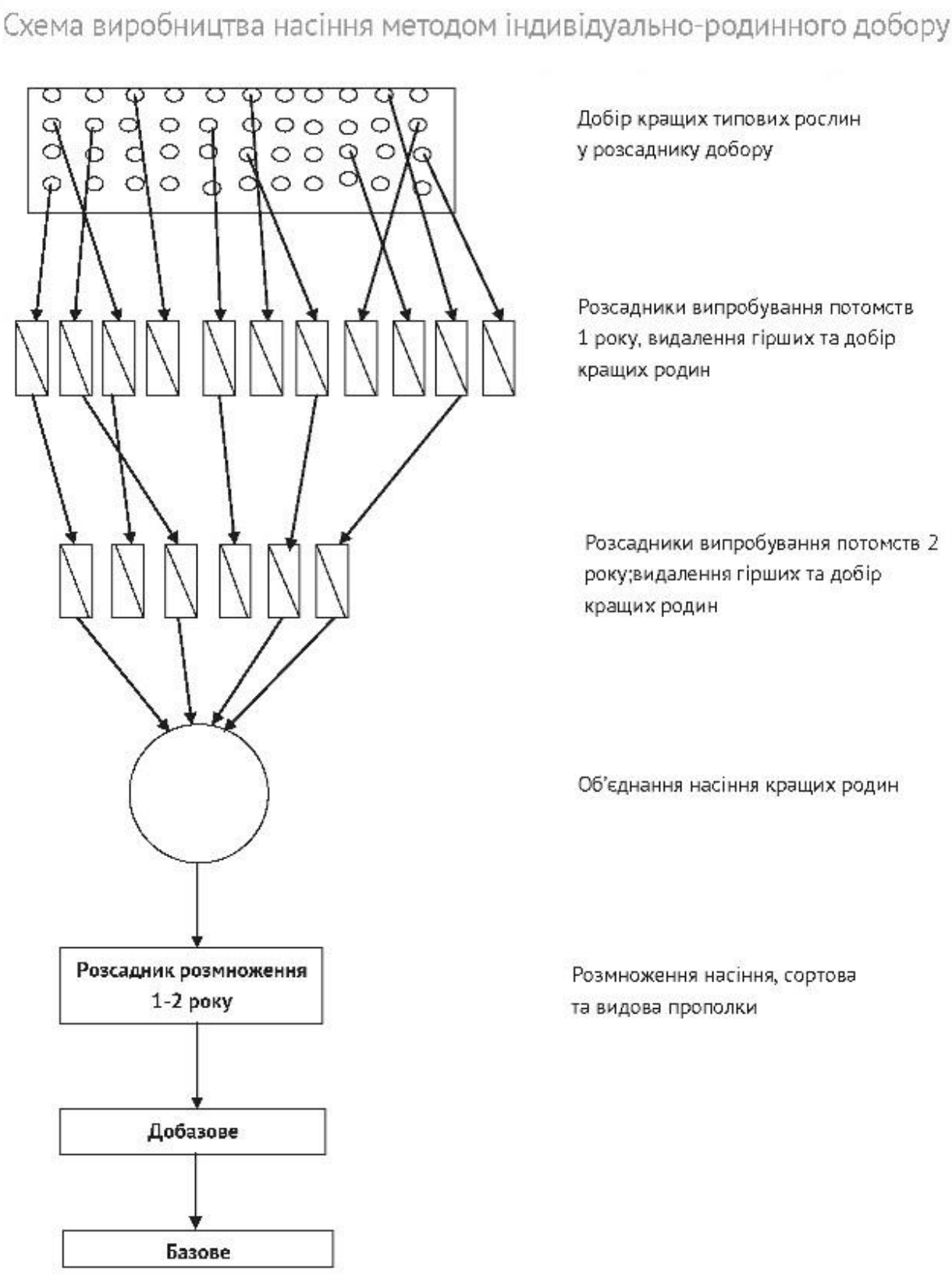
- оригінальне насіння - створений селекціонером посівний матеріал нового сорту;
- родоначальне насіння - чистосортне насіння елітних рослин, відібраних у розсадниках добору, або на посівах розсадників розмноження;
- розсадники добору закладаються насінням розсадників випробування потомств із страхових фондів урожаю різних років.

Первинні ланки насінництва нових зареєстрованих сортів закладають оригінальним насінням, а в подальшому - родоначальним насінням елітних рослин, які відбираються у спеціальному розсаднику добору.

Оригінальне насіння до офіційного визнання сорту називають «розсадником попереднього розмноження», а в рік його визнання - перспективним.

Метод індивідуально-родинного добору

Цей метод використовують при виробництві базового насіння як самозапильних, так і перехреснозапильних культур. Він дозволяє зберегти тип сорту шляхом індивідуального добору кращих, тобто найбільш продуктивних, здорових і типових рослин, кожна з яких потім окремо оцінюється за потомством протягом одного-двох років.

Мал.1. Загальна схема насінницького процесу

Схема виробництва базового насіння цим методом, як правило, складається і таких основних ланок: розсадника добору, розсадників випробування потомств 1 і 2 років; розсадників розмноження 1 і 2 років; добазове і базове. Залежно від коефіцієнта розмноження насіння, обсягів робіт та можливостей установи, яка виробляє насіння, схема насінницького процесу для зернобобових культур може бути збільшена за рахунок розсадника розмноження 3 року.

Добір елітних рослин

Як вихідний матеріал, для закладки ланок первинного насінництва використовують насіння, одержане від установки-оригінатора. Елітні рослини зернобобових культур відбирають за типовістю, скоростиглістю, урожайністю, імунністю, висотою стебла, кількістю міжвузлів до першого бобу, кількістю бобів, насінину бобі, крупністю бобів, масою 1000 насінин та іншими ознаками. Кращі рослини виривають з корінням, зв'язують у снопи, просушують, а потім у лабораторії кожну з них знову оцінюють за типовістю комплексу морфологічних ознак. Кожну рослину з тих, що залишили, індивідуально обмолочують; одержане насіння очищують та оцінюють за продуктивністю. Після очищення проводять органоліптичну оцінку насіння за його морфологічними ознаками: кольором, виповненістю, формою, крупністю та ін. Насіння сочевиці переглядають на світловому екрані для видалення нетипових за забарвленням сім'ядолей форм, а у люпину кормового за допомогою індикаторів видаляють алкалоїдні домішки.

Для подальшої роботи залишають насіння високопродуктивних та типових для сорту рослин.

Для підвищення ефективності добору елітних рослин доцільно мати спеціальний розсадник добору, в якому рослини вирощуються за оптимальної площі живлення, що дозволяє підвищити продуктивність кожної рослини і сформувати повноцінне насіння. Маючи такий розсадник, можна прискорити та полегшити добір високопродуктивних вихідних рослин.

Розсадник добору закладають одночасно з розсадником випробування потомств 1 року. Його розміщують на крайових смугах розсадника випробування потомств 1 або 2 року. В розсаднику добору допускається проведення додаткових заходів для покращення сорту. Протягом вегетаційного періоду тут спостерігають за ростом та розвитком рослин. Перед збиранням проводять відбір типових для сорту рослин, які мають комплекс цінних ознак і властивостей.

Розсадник випробування потомств 1 року (РВ-1)

Цей розсадник закладають насінням кращих індивідуально відібраних рослин, які залишилися після лабораторної оцінки. Кількість потомств (не менше 200) встановлюють з урахуванням плану-замовлення на виробництво насіння

еліти, створення страхових фондів в розмірі 50 %, коефіцієнта розмноження сортів, рівня браковки. Насіння кожної з кращих рослин, залежно від його кількості, висівають на одному або декількох рядках довжиною 1–5 м касетною або ручною сівалкою.

Схема посіву повинна забезпечувати оптимальну площу живлення кожної рослини, яка залежить від біологічних особливостей культури і сорту, а також від ґрунтово-кліматичних умов зони вирощування. Для культур з високою енергією кущення більш ефективним є широкорядний посів. Так, горох, сочевицю, чину і вику сіяють із міжряддям 30 см, квасолю, сою, нут - 45 см. Всі потомства, які відхиляються за морфотипом та фенофазами від типовості сорту, вибраковують на пні. Кращі родини збирають і оцінюють кожну окремо в такій послідовності: зібрані рослини зв'язують у снопи з етикетками, підсушують (при необхідності), індивідуально обмолочують і після очищення зерна оцінюють його на типовість за формою та кольором, визначають (за масою) продуктивність, потім сортують і зважують для визначення виходу насіння. Потомства оцінюють за середньою продуктивністю. Кращі потомства залишають для сівби в розсадниках випробування потомств 2 року. Загальний обсяг вибракування потомств (польовий та лабораторний) залежить від особливостей сорту, умов року тощо.

Розсадник випробування потомств 2 року (РВ-2)

Розсадник призначений для добору кращих потомств. У ньому доцільно висівати і частину кращих потомств із розсадника випробування 2 року минулих років (контрольний пересів). Кількість закладених потомств повинна забезпечувати виконання плану-замовлення виробництва базового насіння. Польові спостереження, обліки та оцінки проводяться за схемою, аналогічною з РВ-1. Технологія збирання, обробка та оцінка потомств тут уніфіковані при деякій своєрідності окремих елементів технології згідно з культурами (сортами).У гетерогенних сортів кожну кращу лінію збирають окремо малогабаритним комбайном, одержане зерно підсушують, очищають та зважують. Потім кращі потомства об'єднують, зерно сортують та зважують.

У генетично вирівняних сортів після оцінки потомств на пні та видалення нетипових все залишене краще насіння збирають комбайном (об'єднано), якщо немає необхідності оцінки по зерну, його сушать та сортують. Загальний обсяг браковки в розсаднику випробування потомств 2 року залежить від наявності нетипових форм та хвороб.

Розсадники розмноження насіння

Подальша насінницька робота повинна забезпечити швидке розмноження насіння при одночасному збереженні його високої сортової чистоти та підтримання врожайних властивостей. Розсадник розмноження добазового насіння розміщують у насінницьких сівозмінах на ділянках з оптимальним агрофоном після кращих попередників при раціональній для кожної культури та сорту нормі висіву. Розсадники розмноження 1 року доцільно висівати широкорядним або рядковим способом зі зменшеною нормою висіву. Протягом вегетації проводять ретельний догляд за рослинами, боротьбу з бур'янами, хворобами та шкідниками, видову та сортову прополки. Чистосортність посівів перевіряють шляхом польової апробації; після збирання насіння ретельно висушують, очищають, сортують та затарюють у нові мішки, які забезпечують внутрішніми та зовнішніми етикетками.

На насінницьких посівах зернобобових культур дуже важливо дотримуватись усіх вимог технології. Під такі посіви виділяють найбільш родючі і незасмічені бур'янами площі. Сівбу проводять добірним високоякісним насінням в оптимальні строки на дбайливо підготовлених полях. Дуже важливим прийомом для всіх зернобобових культур є старанне вирівнювання поверхні поля.

Для збереження і покращення сортових якостей насіння на всіх насінницьких посівах проводять 2–3-разову сортову прополку. При цьому з основної культури видаляють домішку інших культурних рослин (видова прополка), інших сортів культури (власне сортова прополка), хворі, вироджені і нетипові для цього сорту рослини за кольором квіток, опушенням, типом куща, часом цвітіння і достигання, а також рослини бур'янів. Ретельно вивирають рослини, насіння яких важко відокремлюється від насіння основної культури: в посівах гороху - пелюшку, крупно насінну вику, чину; в посівах чини - рослини гороху, нуту; в посівах сочевиці - плоско-насінну вику, софору лисохвістку і товстоплідну; в посівах вики - кукіль та ін.

Першу сортову прополку проводять за 3–5 днів до початку цвітіння. Це дозволяє видалити з посіву всі рано цвітучі не типові рослини. Другу сортову прополку проводять у фазі повного цвітіння, коли є можливість видалити всі домішки ранньостиглих і пізньостиглих форм, домішки з іншим кольором квіток, нетипові за формою.

Серед сортів сочевиці, чини, нуту, сої з білими квітками видаляють рослини з іншим кольором квіток і навпаки. В посівах квасолі і бобів кормових так само видаляють рослини з квітками, що відрізняються забарвленням від основного типу рослин.

При необхідності проводять і третю прополку у фазі повного наливу бобів, коли можна вилучити всі пізньостиглі рослини, а також нетипові за формою, кольором і розміром бобів. Сортова прополка є однією з найвідповідальніших операцій у насінництві зернобобових культур.

Дуже важливим у насінництві зернобобових культур є своєчасне і якісне збирання, обмолот, очищення і сортування, що не допускають травмування насіння і механічного засмічення іншими культурами і сортами.

Важливим засобом покращення насінництва і підвищення урожайності зернобобових культур є застосування прийомів прискореного розмноження нових зареєстрованих і перспективних сортів та якнайшвидше впровадження їх у виробництво. При цьому на перших ступенях насінництва виключають індивідуально-родинний добір і закладають тільки розсадники розмноження стрічковим або широкорядним способами сівби і зменшеними вдвоє-вчетверо нормами висіву насіння.

3. Схеми первинних розсадників сіяних трав

У системі насінництва трав, як й інших культур, забезпечується контроль за сортовими та посівними якостями насіння, в її завдання входять заготівля та забезпечення високоякісним сортовим насінням господарств усіх форм власності. Основа системи насінництва багаторічних трав, яка була прийнята ще в 80-х роках XX століття, зберігається і зараз.

Особливості первинного насінництва. Насінництво багаторічних трав здійснюють за схемою: розсадник збереження сорту, розсадник попереднього розмноження, добазове насіння, базове. Розсадник збереження сорту закладається науково–дослідною установою оригінатором. Робота при цьому направлена на підтримання специфічних властивостей сорту: високої врожайності зеленої маси для укісних сортів або пасовищної маси для пасовищних, стійкості при дво – трьохрічному використанні в польовому травосіянні, довголіття при використанні в лучному травосіянні, швидкого відростання навесні та після скошування або випасання, стійкості травостою до вилягання та витоптування. Повинна зберігатись висока насіннєва продуктивність.

Вихідний матеріал для розсадника збереження сорту необхідно брати з найкращих травостоїв найвищих генерацій цього сорту — розсадника збереження, добазового насіння. Основні методи збереження сорту в розсаднику — масовий добір (за комплексом ознак), внутрішньосортове вільне перезапилення, поєднання цих методів. Для проведення масового добору розсадник збереження сорту закладають з індивідуальним розміщенням рослин при віддалі між ними 0,45 х 0,45 — 0,70 х 0,70 м. Посів проводять широкорядно, по пару. Всі хворі, нетипові рослини видаляють. Насіння залишених рослин

об’єднують для закладання розсаднику попереднього розмноження або добазового насіння. Частину насіння необхідно залишати в резерві у вигляді страхового фонду. Внутрішньосортове вільне запилення проходить в посівах, де використане насіння різних партій сорту, що вирощене на різних ділянках неоднакового використання, одержане з травостоїв різних репродукцій, різного віку, в різні роки.

Розсадник попереднього розмноження закладається насінням районованих сортів. Посів проводять широкорядно, без покриву, в добре підготовлений ґрунт. У розсаднику застосовують всі методи, що рекомендуються для вирощування оригінального насіння.

Розсадник одержання добазового насіння засівають насінням із розсадників збереження та попереднього розмноження сорту. Основне завдання — швидке розмноження насіння даного сорту. Агротехніка спрямована на збільшення продуктивного довголіття рослин.